

Krymika

ŠALTINIS

VILNIA, 15 SNIEŽNIA 1939 HODU.
№ 9 (706). Hod vydańnia XXI.

BIELARUSKAJA NARODNAJA HAZETA
Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

Cana numaru 10 cent. Padpiska na hod—5 lit.,
na paŭhoda 3 lity. Da kanca 1939 h. — 0.75
Adras red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.

Śviet katłujecca dalej | Diplomaty - harmaty i naadvarot

Vajennaja zaviarucha praniaslasi nad nami davoli chutka i davoli ščasliwa. Siańnia ŭ nas u Litvie cicha i spakojna. Časam zdajecca, što hetaksama i na ŭsim śviecie. Tymčasam tak nia jość.

Na Dalokim Uščodzie pralivajecca kroŭ užo niekalki hadoŭ. Japoncy zavaŭvajuć kitajskija ziemli i ŭščiaŭ havorač, što jany heta robiać dla „dabra“ kitajskaha narodu. Dalokaŭschodnija hetyja padziei ščylna viažucca tak-ža z intaresami vialikich dziaŭŭ Anhlii i SSSR. A hetyja intaresy mohuć tam vyklikać jašče bolšaje zabłutańnie, bolš kryvavaje zabureńnie.

Vajna Niamieččyny z Francyjaj i Anhlijaj što-raz bolšaha nabiraje rozmachu, vyklikaje što-raz bolšaje napružańnie ŭ zachodniaj i siaredniaj Eŭropie i kanca hetaj vajny nia vidać. Bolš taho — možna skazać, što vajna hetaja moža jašče ŭciahnuć u svaje vahnistyja zuby i niekatoryja dahetul neŭtralnyja dziaŭŭ.

Tak, naprykład, Zlučanyja Štaty Paŭn. Ameryki doŭha staralisia być sroha neŭtralnymi; ciapier takimi astalisia faktyčna tolki na słavach, bo Francyi i Anhlii dastaŭlajuć aružža. Praŭda, jany heta robiać za hrošy i teoretyčna nie admaŭlajuć aružža i Niamieččynie, ale-ž viedama, što Niamieččyna dajecca pa hetaje aružža nia moža, — nie dazvolać jej heta zrabic francuskija i anhlickija vajennyja karabli. Slovam, Ameryka akazalasja jak-by vajujučaj kra-

naj pa staranie Anhlii i Francyi.

A voš niadaŭna zaharelasia vajna saviecka-finska-ja. — Savieckaja čyrvonaja armija užo zajmaje finskija ziemli, napatykajuć na svajej darozie zaŭziataje, kryvavaje spraciŭleńnie Finnaŭ. I chto-ž zhadaje, što hety kanflikt nia vykliča jašče bolšaj kryvavaj zabłutanaści? Nadta mahčyma, što pa staranie Finnaŭ buduć zmušany vystupić Švecyja i Narvehija.

Niespakojna tak-ža na hranicy turecka-savieckaj. Byli čutki, što jak pa adnej staranie, tak i pa druhoj nad hranicaj stajać armii ŭ bajavoj hatovaści. Turcyja, jak viedama, staić pa staranie Anhlii i Francyi i nadta mahčyma, što hetyja vialikija dziaŭŭ, asabliva Anhlija, zahadzja starajucca ab toje, kab abiašpiečyć za saboj naftavyja krynicy ŭ siaredniaj Azii i zaharadzić tudy darohu SSSR i Niamieččynie. A nafta — „pałkaja“ plyń i „zaharecca“ moža duža lohka.

Zaniepakoilisia tak-ža i balkanskija dziaŭŭ. Kryžujucca tam intaresy Niamieččyny, SSSR i Italii. A z hetaha kryžavańnia moža lohka paŭstać tak-ža ahoń.

Slovam, niespakojna na śviecie i niaviedama, kali śviet začnie da supakoju kiravacca. Ale nia hledziačy na heta, treba adnak skazać, što śviet hety jdzie da lepšaha. Hinie toje, što blaŭhoje. Z chaosu, z kryvi paŭstanie novy, lepšy śviet, u jakim znojdzie naležnaje sabie miesca tak-ža i Narod bielaruski. V. Vyškovič

Jak kožnuju, tak i sučasnuju vajnu finska-savieckuju papieradžali doŭhija tarhi diplomatyčnyja. Nie daviali jany da zhody. Zahavaryli harmaty. Ale voš jak byccam niečakana kala hetaj spravy užnoŭ pačali kruccica dyploматы. I tak: Liha Narodaŭ žviarnułasja da Savieckaha Sajuzu z prošaj spynić vajennyja operacyi prociŭ Finlandyi i pačać z joj mirnyja pierahavory. Saviety nie zhadzilisia. Ale ŭ ŭlońni samaj Lihi vidać tak sama nia ma zhody, bo voš pradstaŭnik Argentyny zajaviŭ, što jon damahajecca vyklučeńnia Savietaŭ z Lihi Narodaŭ, a ka-

li jaho nie pasluchajuć, dyk Argentyna zračecca siabroŭctva ŭ Lizie.

Na hetu samuju Lihu škiravała tak-ža mocny nacisk i Niamieččyna: jana užo faktyčna zaharadzila darohu ŭ Lihu šmat jakim dziaŭŭ, zajaŭlajuć, što pierastanie ŭvažać neŭtralnymi tych, chto pašle svaich pradstaŭnikoŭ na sučasnuju konferencyju. A ciapier heta samaja Niamieččyna dała zrazumieć Švajcaryi, što kali jana i dalej budzie davać prypynak u siabie Lizie, dyk Niamieččyna budzie rachavać heta jak narušeńnie neŭtralnaści.

Novy „Kryžovy Pachod“

U śviet pajšla viestka, što Francyja, Anhlija i Turcyja, dzieła zabiešpiečeńnia svaich intaresaŭ na blizkim Uščodzie, tvorać supolnuju armiju ŭ 620 tys. ludziej, kamandzieram jakoj maje być francuski maršal Weygand. Armija heta stajala-b u Afrycy i ŭ vypadku patreby

mahla-b vajavać u Abissynii, a tak-ža Hrecyi i Rumynii. Niamieckija kruhi ŭvažajuć heta za krok napraŭleny suproć siabie i zajaŭlajuć, što jon scementuje Niamieččynu, Italiju i Saviety na blizkim Uščodzie ŭ kierunku centralnaj Azii.

Finny baroniacca

Adnačasna z admoŭnym adkazam Savietaŭ u spravi finska-savieckich pierahavoraŭ, savieckaje vojska pačalo enerhičnaje nastupleńnie na ŭsich frontach, na suchapućci i ŭ pavietry. Ahulna pryznajuć, što Finny stojka baroniacca i dahetul jašče nie zdali nivodnaha važniejšaha punktu apory. Pad naporam pieravažajučych savieckich sił adnak u šmat miasoch Finny adstupili ad svaich hranic. Ab zahrožanym vokruzie Petsamo, hdzie znachodziacca cennyja na ŭvieś śviet kapalni niklu, paviedamlajuć, što vokruh hety choć zaniać Anhličanie.

Dalšaje supraciŭleńnie Finnaŭ tym utrudniena, što ŭstrymany pryvoz aružža z zahranicy. Miž inš., Niamieččyna nałažyla aryšt na transport zbroy, jaki jšoŭ u Finlandyju praz Niamieččynu z neŭtralnych krajoŭ. Niezaležna ad hetaha adnak paviedamlajuć i ab tym, što finskaje kamandavańnie armijaj pryhataŭlajecca byccam da kontrofenzivy, a b. premier Norvehii Mowinckel žviarnuŭsia da neŭtralnych siabroŭ Lihi Narodaŭ, kab tyja zapapanavali Zluč. Štatam Paŭn. Ameryki sklikać u Rym ahulnuju mirnuju kanferencyju vajujučych siańnia dziaŭŭ.

Ciahniki miž Litvoj i Sav. Bielarusiaj

Z Litvy ŭ Saviety vyjechała anahdaj adumyslovaja litoŭskaja komisija, jakaja starajecca viarnuć žyhunačny inventar, jaki vyviežli z Vilenščyny Saviety prad prychođam Ličvinoŭ.

Heta samaja komisija maje vieści pierahavory i ab ustaŭleńni biezpasieredniaj kamunikacyi pamiž Litvoj i Savieckim Sajuzam.

BIELARUSY — Ů BARAĆBIE ZA NIEZALEŻNAŚĆ LITVY

Bielarusy — vajskovyja — achviary baraćby za Niezależnaść Litvy

A. Zabityja i Pamiorli

a) 1-aj Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Žaŭnier Kazimir Patakovič † 8.VII.1919 h., žaŭnier Jan Levanič † 11.VII.1919 h., achvicer Jury Pliska † 28.VIII.1919 h., adz. kamandzier Michał Vajciechoŭski † 28.VIII.1919 h., adz. kamandzier Jury Ramanaŭ † 28.VIII.1919 h., žaŭnier Jan Rynkievič † 28.VIII.1919 h., adz. kamandzier Andrej Mazol † 2.IX.1919 h.

b) Bielaruskaha piešaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

2-oj rotvy žaŭnier Jan Stanikievič † 24.XII.1919 h., 1-aj rotvy žaŭnier Piotra Vieraksa † 18.I.1920 h., 1-aj rotvy žaŭnier Todor Paŭličanka † 26.I.1920 h., 1-aj rotvy žaŭnier Siarhiej Zajcaŭ † 6.II.1920 h., kul. kam. žaŭnier Tadeuś Škipr † III.1920 h., kul. kam. lancuhovy Kastant Jarmak † III.1920 h.

c) Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Žaŭnier Uładzimier Bielajeŭ † 24.V.1920 h., žaŭnier Manuel Aus † 24.V.1920 h., žaŭnier Sazon Linioŭ † 14.VI.1920 h.

d) Bielaruskaha asobnaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

1-aj rotvy žaŭnier Stanislaŭ Mickievič † 27.X.1920 h., 1-aj rotvy žaŭnier Siarhiej Padzievič † 17.XI.1920 h., 1-aj rotvy žaŭnier Stanislaŭ Samplinski † 17.XI.1920 h.

B. Ranienyja

a) 1-aj Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Žaŭn. Pietralajtis 8.VII.1919 h., kulam. Vaŭkovič 8.VII.1919 h., žaŭn. Dubicki 8.VII.1919 h., žaŭn. Vojniŭš 8.VII.1919 h., žaŭn. Zvicevič 8.VII.1919 h., uzv. kam. Karsak 11.VII.1919 h., kulam. Rolski 28.VII.1919 h., kulam. Paškoŭski 28.VII.1919 h., žaŭn. Piačura 10.VIII.1919 h., adz. kam.

Dambroŭski 26.VIII.1919 h., adz. kam. Mazol 28.VIII.1919 h., žaŭn. Vasiljeŭ 28.VIII.1919 h., žaŭn. Mačulski 31.VIII.1919 h., žaŭn. Sazonaŭ 31.VIII.1919 h. (invalid).

b) 2-oj Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Žaŭn. Dovejnis 18.X.1919 h.

c) Bielaruskaha piešaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

2-oj rotvy žaŭn. Maŭšovič 7.XII.1919 h.

C. Zahinuli

a) 1-aj Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Žaŭn. Rybakoŭ i Mazurkievič 11.VII.1919 h., žaŭn. Klimašeŭski, Kamaroŭski i Dzimitrovič 26.VIII.1919 h.

b) Bielaruskaha asobnaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

Mał. padachv. Žmajnovič, žaŭnier Sinkievič 10.XI.1920 h., žaŭnier Urbanovič 17.XI.1920 h.

Bielarusy — vajskovyja kavalerij Litoŭskaha Ordena i Kryža Pahoni (Vyčio Kryžius)

a) 1-aj Bielaruskaj asobnaj rotvy Litoŭskaha Vojska:

Ordena „Kryž Pahoni“ 5 klasy: achvicery Ružancoŭ, Satyha, † Pliska, Łasinski.

„Kryža Pahoni“ 2 klasy: padachvicery Šarkoŭ i Sulc.

„Kryža Pahoni“ 3 klasy: padachvicery Šarkoŭ, Hrachoŭski, Kanvajtis, Šulc, Kibicki, Širvajtis, Sakaloŭ, Kundicaŭ, Nosiakaŭ, † Vajciechoŭski, Krauz, † Mazol, Rambovič, † Ramanaŭ; lancuhovyja Dambroŭski, Baryła, Dubicki, Vasiljeŭ, Radziuś, Žuk, Kravacki, Halažun, Jahieła, † Jarmak, Zvicevič, Vaŭkovič, † Piečułajtis, Suchadolski, Uładyšeŭski, Rondejka, Pospel, Bejer, Brazinski; žaŭniery † Rynkievič, Šalom, Silkinier, Piačura, † Kachanoŭski, Jutkiala, Ramejka, Bernatovič.

b) Bielaruskaha piešaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

„Kryža Pahoni“ 3 klasy: 1-aj rotvy staršynia Kardaś.

Pryvitańnie litoŭskich piśmieńnikaŭ ad Bielarusau

Jak užo adznačyli my ů papiarednim numary „Krynicy“, pieradavaja bielaruskaja paetka Natalla Arsieŭnieva na ůračystym aŭtarskim viečary litoŭskich piśmieńnikaŭ, jaki adbyŭsia 9 h. m. u Vilni, skazała ad imia bielaruskich literatarau pryvitańnuju pramovu nastupnaha žmiesťu:

—Siahońnia, u dzień radasnaha dla Vas šviata Litoŭskich Literatarau, pazvolcie i mnie pryvitać Vas, Hramadzianki i Hramadzianie, u muroch prastaroj stalicy — Vilni. Spamiž inšych hałasou, vitajučych Vas, moj hołas, za jakim stajać usie bielaruskija pracauniki na novie literaturnaj, — jość moža adnym z najbolš ščyrych. My, piśmieńniki, nia kirujemsia ani palityčnymi sympatyjamy, ani matarjalnymi vyhadamy, ani nadziejamy na budučyja karysci. My — kirujemsia tolki sercam. I tamu ů karotkimi maim pryvitańni ja chaciela-b vykažać jaknajbolej pačućcia, znajsci slovy, u jakija možna bylo-b najlepiej hetaje pačućcio vylić.

Šmat nas lučyła ů minuŭščynie, razam pierazyvali my padziei historyčnyja, razam z ciomnych puščaŭ litoŭskich vyrubali žyćcio. Doŭhi čas pakaleńni našyja i vašyja hadavalisia na adnych i tych samych tradycyjach, karystali z razam tvorana j kultury. Pašla — historyja kazala nam pajsci koźnamu svajej darohaj.

Ale i siańnia pamiž nami, Hramadzianie, nadta šmat supolnaha. Vy, jak i my — dzieci ziamli, Vas, jak i nas uzhadavali kałasistyja nivy, što tak sałodka pachnuć miodam i žytnim chlebam u haračyja letnija pałudni. Vas, jak i nas vykały

c) Bielaruskaha asobnaha bataljonu Litoŭskaha Vojska:

Ordena „Kryž Pahoni“ 5 klasy: 1-aj rotvy kpt. Błahavieščynski, paruč. † Majoraŭ.

„Kryža Pahoni“ 3 klasy: 1-aj rotvy žaŭnier Jarašuk.

Vajskovaha Muzeju:

„Kryža Pahoni“ 3 klasy: invalid-Bielarus st. padachv. † Sazonaŭ.

chali rodnyja matčyny pieśni, vyhadavali cudoŭnyja staraja narodnyja kazki i lehiendy. Tak, i my i Vy — dzieci ziamli i nikoli hetaha nie zabudziem. Suviaz z narodam ujecca ilnianaj kuželnej nitkaj praz tvory Vašych piśmieńnikaŭ, taksama jak praz stvoranyja našymi. My taksama lubim Vilniu, jak i Vy. Z takim samym zachopleniem chodzim my pa prastarych Vilenskich zavulkach, zatrymlivajemsia pierad starymi murami — pamiatkami minuŭščyny, z tajomnym žacham padymajem vočy na čyrvonuju viežu zamku Hiedymina...

Zdajecca, budzie nam dobra razam. Asabliva z Vami, pradstaŭnikami litoŭskaj literatury, my chacieli-b žyć u ščyraj pryjaźni. Ničoha nas nia dzielić, a zlučyć moža i služeńnie svajmu narodu, taksama jak služeńnie ahułnaludzkim metam i idealam. Bo my, piśmieńniki, jakraz i žaŭlajemsia tymi ludźmi, što ůmiejuć kachać i canić, jak najbolšaje bahaćcie, usio svajo, rodnae, a adnačasna razumiejuć i adčuvaluć čužoje. I tamu my z niamienšaj, jak Vy, radašciaj bačym siahońnia nad staroj stalicaj Vilniaj jazdaka na šparkim kani — Pahoni, tuju Pahoni, jakuju my pryzvyčailisia ličyć svajoj i ab jakoj adzin z lepšych našych piešniaroŭ šv. p. Maksim Bahdanovič, jak-by ů praročym natchnieńni, pišaŭ:

„Jak tolki ja ů sercy tryvožnym pačuju

Za krainu radzimuju žach, — Uspomniu Vostruju Bramu

šviatuju I vajakaŭ na hroznych kaniach. ů bielaj pienie pranosiacca koni, Rvucca, mknucca i ciažka chrypiać.

Staradaŭnaj Litoŭskaj Pahoni Ni raźbić, ni spynić, ni strymać! —

Uład-Inicki

3)

Aryšty, Biareza i vola

(Uspaminy arysztanta)

U Biarezu!

8 vierašnia zaraz pa šniedańni mnohija arysztanty pačali atrymliwać padajanki. Atrymali navat i tyja, što cely tydzień narakali na svaju radniu za nibyto ichniu ju niadbałaść. Atrymoŭvali navat vopratku j chućcio. Z hetaha dahadalisia my, što siańnia vyviazuć.

Kala h. 10-j u našuju celu pryviali z Łukišak dvuch žydoŭ, katoryja kazali, što jany siańnia vysylajucca ů Biarezu, a vysylajucca za toje, što ů dni mabilizacyi na pieravozie tavaŕau zarabili ůdvaich 30 žalatovak.

Ciapietaka jasna stała, što my pajedziem u Biarezu.

Strašna bylo čuć hetaje slova. Uściš-

na rabilasia, a dušu ahortvaŭ niejki dziŭny sum i tropatnaja tryvoha... Prybližala sia niebiašpieka. Ale nia bylo nijakaj mahčymaści nia tolki adviernuć jaje, ale j žmienšyć jejnuju pahrozu. Nia bylo kudy uciačy ad jaje, nia bylo kudy schavacca!

Až zaraz i pačali nas vyvozić. Vyvozili na vakzał u zakrytych aŭtach-karetach, jak u skrynkach. Pierad sadžańniem u ich kancelaryja vydavala zabranyja 1-ha vierašnia rečy. Rečy vydavalisia pad rašpisku kaźnaha arysztavanaha i ů prysutnaści tahož Bartaša z celaju čeŭraju syščykaŭ.

Kali ůsich pieraviažli na vakzał, dyk zhrupavali nas u dva rady na pałatnie čy hunki, tut-ža za čakaŭšym užo ciahnikom. Akružyli chmaraju palicyi, spraŭdzili pa prožviščach i pieraličyli ahułnym likam. Ůsich, praznačanych na 3-ch miesiačnaje hibieńnie ů Biarezie, akazałasia 139 čalaviek: 114 mužčyn i 25 žančyn, pieravažna Niemak. Pieraličyŭšy nam abvieścili: u va-

honach siadzieć spakojna na zaniatyh miascoch, mocna nia hutaryć, nie rabić nijakich padazronych vyklikaŭ, nie pada-vać rukami nijakich znakoŭ, nia vysouŭvaca ů vokny, sproba ůciečki budzie pierasiakacca pry pomačy zbroi... i zahadali sadzicca ů vahony.

U vahonach nas raźmiaścili pa čatry čalavieki ů kaźnym pieradziele, proci katoraha stajaŭ na varcie palicyjant z vintoukaj u rukach. Ja papaŭ u adzin pieradziel razam z Najdziukom i abodvama šutovičami, a pobač -- u druhim pieradziele — akazaŭsia student prava Vilenskaha universytetu V. Jarmalkovič.

Praz vakno pieradzielu bylo vidać na peronie šmat vajskovych, čynoŭnikaŭ i panavatyh cyvilnych. Jany horda spacyravali pierad vakžalam i z zadavaleńniem pazirali na vokny našych vahonaŭ. A pamiž ich bačyłasia niekalki žančyn — jany stajali j naŭzryd plakali, zalomlivajučy svaje ruki. Niekatoryja z ich kidalisia ů

FINLANDYJA

Kraina, u jakoj ljecca ciapier kroŭ

Ludzi źbirajucca pry radjoaparatach, chvatajuć hazety i z vialikim zacikaŭleńniem šukajuć novych viestak ab kryvavych zmahańniach u Finlandyi. Kožny badaj achaje, kožny dzivica: Ale ž Finny! Što jany sabie dumajuć? Heta-ž Saviety takaja vialikaja siła! Što z hetaje baracby budzie? Tut musić niešta schavana?... — I tak ušciaż kidajuć ludzi pytańni, kličniki, šukajućy kanca raźviazki saviieka-finskaha kanfliktu. Mnohija-ž uznoŭ choćuć paznać bližej hetny kraj i jahonnych šmiełych žycharoŭ, katoryja advažylisia aružna vystupić suproć vialikaha Sajuzu Savieckich Sac. Respublik.

Kab choć častkova zadavolić cikavaść našych čytačoŭ, pastarajemsia koratka padać niekatoryja danyja ab Finnach i ichniam dziaŭstvie.

Finlandyja, — ci jak jaje nazývajuć jejnyja žychary, Suomi — zajmaje abšar na poŭnačy Eŭropy, častkova Skandynaŭski paŭvostraŭ, vialičynioj — 388 tysiać kvadratnych kilometraŭ (pryblizna taki, jaki zajmala pierad vajnoj Polskaja dziaŭstvie). Zaličajuć jaje da h. zv. hrupy Skandynaŭskich dziaŭstvie. Hrańčycac-ž jana z uschodu z Rasiejaj, a z zachodu z Švecyjaj i Narvehijaj. Paŭnočnuju častku Finlandyi ablivajuć vody Leda vitaha Akijanu, a paŭdžionnuju — Bałtyckaje mora. Daŭžynia hrancy z Rasiejaj siahae 1825 klm., z Švecyjaj 536 klm., z Narvehijaj — 983 klm. Morskich hrancy maie 1646 klm. Usich žycharoŭ u Finlandyi jość 3,688,000 (na 1 kv. klm. prypadaie 10 asob). Z hetaha liku Finnaŭ jość 85 procentaŭ, švedaŭ — 14 prac., a rešta pieravažna Rasiejcy, Laponcy i Niemcy. Zajmajucca jany ŭ bolšaści (68,9 prac.) ziemlarobstvom i hadoŭlaj žyvioŭ. Promysl słaba raźvity. Miestaŭ jość nia mnoha, najbolšaie z ich

Bielarusy!

Pry zapisyvańni na atrymańnie novych pašpartoŭ vyrazna treba padavać svaju bielaruskuju nacyjanalnaść. U novych abstavinach budzie heta mieć vielmi važnaje značeńnie.

Nia viercie nijakim padseptam ab vydumanaej niebiašpiecy dla tych, chto zapisyucca bielarusam. Heta vydumka. Praŭda-ž u tym, što šviedamym bielarusam siahońnia ŭ Litvie možna padavacca zusim šmieła i adkryta.

I naadvarot, pavodle zakonaŭ Litvy, niebiašpiečna ŭsiakaje chitavańnie. Miž inš. u bielaruskuju napr. školu moŭć chadzić dzieci tolki takich bačkoŭ, jakija a b o j e zapisany ŭ pašpartoch jak bielarusy.

Dyk kožny bielarus pavinien siahońnia ab hetym pamiatuć sam i drubich ŭšviedamlać.

Helsinki — stalica Finlandyi — maie 266 tys. žycharoŭ, arešta miest, jak Abo, Viborg, Hango — nievialikija, majuć pa 65, pa 50 tysiać žycharoŭ. Finlandyja — kraina niebahataja, ziamla tam kamianistaja, pakrytaja drobnymi, nia vysokimi, karlavatymi lasami i mnohimi, mnohimi vaziorami. Lasy ŭ Finlandyi zajmajuć 64,6 prac. ahulnaha abšaru, vornaia ziamla — 6,2 prac., sienakos i vyhan — 3,1 prac. i niaŭžytki — 26,1 prac. Vaziory i reki Finny vykarystoŭvajuć dla elektryfikacyi.

U historyi Finny viedamyja z vielmi daŭnich časoŭ. Naležać jany da narodaŭ rasy nordyckaj i častkava laponskaj. Nordycki typ ludziej aprača Finnaŭ pradstaŭlajuć švedy, Narvehi. Narodny ugro-finskija pryšli ŭ Eŭropu z-za Altajskich horaŭ na pačatku našaje ery i potomki ich siańnia znachodziacca ŭ Finlandyi, Estonii i Madžarščynie. Praz doŭhi čas, bo aŭ na praciahu 700 hod, Finlandyja była pad uladaj švedaŭ, a pašla ŭznoŭ pad uladaj Rasiei. Spačatku pad rasiejckaj uladaj, asabliva za časoŭ Aleksandrall, Finnam žylosia nia zhorš, bo mieli jany šyrokuju aŭtanomiju, ale pad kaniec XIX stahodździa pačalasia palityka rusyfikatarskaja, z jakoj Finny viali vialikuju baracbu, baroniačy svaju kulturu i svaje nacyjanalnyja asablivaści. I tut treba skazać, što Finny heta narod vysokakulturny, pracavity, nia hledzia-

Uvaha!

čy na biednatu kraju žyvie zamožna, maie svaju bahatuju literaturu, pieśni, muzyku. Slaŭny-ž ichni nacyjanalny tvor „Kalevala“ vydany ŭ 1835 h. (23 tysiać radkoŭ) viedamy ŭsiamu švietu. U Finlandyi ciapier i jašče pierad Sušvietnaj Vajnoj badaj zusim nia było ŭžo analizabetaŭ. Pry tym Finny lubiać svaju krainu i dzieła taho, čas Sušvietnaj Vajny i revalucyi ŭ Rasiei jany zaraz-ža vykarystali i 6. ha śniežnia 1917 hodu Finlandyja była ŭžo niezaležnym haspadarstvom. Ale ŭžo na samym pačatku svajho niezaležnaha isnavańnia Finlandyja mieła nieparazumleńni, a navat aružnyja zmahańni, z Savietaŭ. Usio-ž adnak niejaka ŭ 1920 h. Saviety i Finlandyja parazumielisia, choć častka finskaje krainy Karelii astałasja ŭ Sav. Sajuzie.

Pašla saviecka-finskija adnosiny byli mirnyja i navat byŭ padpisany dahavor ab uzajemnym nienapadańni. Sioleta adnak Finlandyja pad kiraŭnictwam dasiulešniaha ŭradu nie zmahła dahavarycca z Savietaŭ. Zajhrali harmaty, kulamioty, zahadzieli matory tankaŭ i samalotaŭ, palilisia kroŭ. U Finlandyi nastupila razdvajeńnie. Častka Finnaŭ stvaryła novy ŭrad i choča nieadkladnaha parazumleńnia z SSSR, a častka viadzie zaŭziatuju niaroŭnuju baracbu, na jakuju z vialikim zacikaŭleńniem hladzić ŭvieš šviet.

jn.

Bielaruskaja chronika

Z Biel. Navukovaha T-va. U niadzielu 17 śniežnia siol. u 11 hadz. u Historyčnaj Sekcyi Bielaruskaha Navukovaha T-va dr. J. Stankievič pračytaje referat na temu „Bitva pad Kleckam 1506 h.“ Referat budzie pračytany ŭ pamiaščeńni Bielaruskaha Muzeju ŭ Vilni, Astrabramskaja vul. 9. Uchod volny siabrom i haščiom. — Siabroŭskija skladki j zbor achvieraŭ urad T-va prosić placić skarbniku T-va hram. Piotru Siarhijeviču. Tamu-ž skarbniku ŭrad T-va prosić viarnuć uziatyja kvitniki dzieła zboru achvieraŭ na Muzej.

Bielarus — absolventam Vilenskaha universytetu. 12 śniežnia skončyŭ Vilenski universitet i atrymaŭ absolutoryju Bielarus Mitrafan Smarščok. Hram. Smarščok, nažał, nia moža atrymać lekarskaha dyplomu, bo pry sučasnej sytuacyi Vilenskaha universytetu, jaki znachodziacca ŭ stadyi rearhanizacyi, nia moža sklaści jašče troch apošnich pradpisanych ekzaminaŭ, choć da ich pryrychtavaŭsia.

Telefon u redakcyi „Krynicy.“ 14 h. m. ŭ redakcyi „Krynicy“ i adnačasna ŭ Biel. Drukarni im. Fr. Skaryny pastaŭleny telefon, jaki budzie čynny ŭvieš čas kali čynnaja drukarnia, h. zn. ad hadz. 8 da 15 min. 30. (u sobotu da hadz. 14-aj). U niadzielu i šviata telefon niačynny. Nr. tel. 28-32.

„Беларускі Адрыўны Календар на 1940 год“ ŭžo vyjšaŭ z druku i pradajecca. Cana za štuku na miescy (biez apakoŭki i pierasyłki) 50 centaŭ. Dla hurtavikoŭ ustupka. — Z uvahi na viedamyja ŭsim siolietnija padziei lik kalendaroŭ vyjšaŭ ahraničany i tamu každy va ŭłasnym intaresie pavinien pastaracca dostać hetu kalendar zahadzia, tymbolš što i kalendar-knižki sioleta zdajecca nia budzie.

kirunku vahonaŭ, ale ich adpichała ŭzbrojenaja palicyja.

Mnie stała sumna. Pačułasja takaje ciažkaje adzinoctva j takaja biazpomačnaść, što šlozy sami vyplyvali na vočy, a serca tak ścisnułasja, što zdavalaśja jano mienšyłasja j zachlynałasja ŭ niejkaŭ hlybi... I dumałasja, što radaść i sum ludziej u dadzienny čas zaležyć ad vonkavych abstavinaŭ ichniaha žyćcia...

Ja ŭ vakno jašče raz hlanuŭ — na peronie kanduktar machaŭ ściažkom... Jedziem...

Turzanuŭsia ciahnik, ruchnulisia vahony j koły z loskatam pakacilisja pa rejkach...

Byvaj, Vilnia! Byvajcie, rodnyja j znajomyja!

I ŭznoŭ stała ciažka j rospačna. Ŭznoŭ nachlynuŭli šlozy, šlozy piakučaha j vostraha dakoru samomu sabie za toje, što ja ŭ apošni čas, kali zabirali mianie z chaty, nie raźvitaŭsia z chatniami pa-ludz-

ku, pa-chryścijansku, nie papraśiŭ daravać mnie maie pastupki...

A ciahnik jechaŭ, vahony tarachcieli ab rejki j viažli nas u Biarezu! Tak chacielaśja, kab jazda hetaja nia mieła kanca, u duchu tak žadałasja strašennych pieraškodaŭ i katastrofaŭ dla ciahnika, kab jon nia moh na't i ruchnucca... Usio heta byli žadańni darosłaha dziciaci, znajomaha z rospačču j adčajem.

A ciahnik jechaŭ, vahony tarachcieli pa rejkach i viažli nas u Biarezu.

Unočy z 8 na 9 vieraśnia my byli ŭ Baranavičach, a 9-ha ranicaj vyjechali ŭ kirunku Biarezy.

Ŭčaraśni krajavid niavysokich uzhorakaŭ, raskinutych pa ŭšchonavatych prastorach z nievialikimi lasami, pamiz katorych tulalisja vioski, siańnia zmianiŭsia novym.

Ciahnik jechaŭ pa raŭninie, dzie-nidzie ŭschvalavanaj. Na joj razlahałasja lasy, što dalej, to bolšyja. Pamiz lasoŭ — balocistyja sienažaci, a na ich pryplusnu-

tyja stahi siena. Siam-tam z za lesu vyhladali paasobnyja chaty j vioski. Heta ŭžo było Palešsie.

— Vialikaja j pryhožaia naša Bielaruś. Jość za što paciarpieć, kazaŭ nam mhr. J. Šutovič. — Nie padajcie ducham, chtoŭcy. Bačkaŭščyna vybrala nas na achviaru za lepšuju budućyniu svajho narodu. Dzia-kujma joj za heta!

My ŭzdychnuŭli. A jon nachinuŭsia, kab tolki my adny čuli, paŭholasam pradeklamavaŭ adryvak vieršu Maksima Łužanina:

Usich vitaju, što žyli,
što za spravu bol pili.
Ja vitaju ŭsich, što kročać
Prosta ŭ kosy, проста ŭ vočy
Pataročy ciomnaj nočy...

A ciahnik... čach-čach-čach... i z každy minutaj prybližaŭsia da Biarezy.

(d. b.)

Fr. Skarinos vardo Gudy Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1.
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.